

ASOCIACE PRO MEDICÍNSKÉ PRÁVO A BIOETIKU

---

*Evropské právo, Úmluva o LP a
biomedicíně*

JUDr. Ondřej Dostál

Program přednášky

- Hierarchie právních norem
- Systém evropského práva
- „Evropské právo a zdravotnictví“
  - *Role členských států*
  - *Role EU (volný pohyb služeb a pracovníků, spotřebitelské právo, transparentní direktiva)*
  - *Rozsudky ESD k otázce zdravotnických služeb*
- Diskuse

Hierarchie právních norem

právo ES a EU: smlouvy, nařízení a směrnice

„vnitrostátní právo“:

Ústavní zákony
(Listina)

Mezinárodní úmluvy
podle čl.10 Ústavy

„Obyčejné“ zákony

Podzákonné předpisy
(vyhlášky, nařízení)

Článek 10 Ústavy:
Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

System evropského práva

- Primární právo (zakládací smlouvy)
- Sekundární právo
  - *Nařízení*
  - *Směrnice*
  - *Rozhodnutí, rozsudky ESD*
  - *Doporučení, pokyny, stanoviska*

Smlouva o ústavě EU

- Přebírá a nahrazuje dosavadní systém smluv
- Obsahuje kodex základních práv
  - *Vymahatelné vs. orgánům Unie*
  - *Právo na důstojnost, na život, na informovaný souhlas, na soukromí aj.*
- Po prvním neúspěšném pokusu o schválení se přepracovává a jedná se o dalším postupu

Charta základních práv / Ústavní smlouva

- **Čl. II-61**

- *Ochrana lidské důstojnosti*
- *Systematické řazení – priorita před právem na život?*

- **Čl. II-63**

- *Právo na nedotknutelnost lidské osobnosti*
- *„1. Každý má právo na to, aby byla respektována jeho fyzická a duševní nedotknutelnost.*
- *2. V lékařství a biologii se musí dodržovat zejména*
  - a) *svobodný a informovaný souhlas dotčené osoby poskytnutý zákonem stanoveným způsobem,*
  - b) *zákaz eugenických praktik, zejména těch, jejichž cílem je výběr lidských jedinců*
  - c) *zákaz využívat lidské tělo a jeho části jako takové jako zdroj finančního prospěchu,*
  - d) *zákaz reprodukčního klonování lidských bytostí.*

Právo Evropských společenství - primární

- **Smlouva o EU (Amsterodamská smlouva)**
- **Smlouva o založení ES
(Evropské společenství)**
- **Smlouva o založení ESUO
(Evropské společenství uhlí a oceli)**
- **Smlouva o založení Euratomu
(Evropské společenství pro atomovou energii)**
- **Jednotný evropský akt**

Právo ES sekundární - nařízení

- **obecně závazná ve všech svých částech**
- **vztahují se na neurčitý počet případů a neomezený počet adresátů**
- **použitelná v každém členském státě**
- **platí v každém členském státě přímo, bez toho aby musela být implementována do jeho právního řádu zákonem**
- **musí být aplikována soudy a správními úřady daného státu**
- **mohou zakládat jak práva, tak povinnosti jednotlivců**
- **platí pro ně princip obecné aplikace**
- **mají přednost před vnitrostátním právním řádem jednotlivých členských zemí**

Právo ES sekundární - směrnice

- **závazné pro členské státy z hlediska cílů, kterých má být dosaženo**
- **je nutná jejich implementace do národního právního systému**
- **uplyne-li lhůta pro implementaci marně, tj. aniž by směrnice byla plně a správně implementována, má to důležité právní důsledky (vysoké pokuty za každý den prodlení ze strany orgánů EU)**
- **důsledkem marného uplynutí lhůty pro implementaci směrnice je možnost vzniku odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci**
- **přímý účinek může mít směrnice pouze ve vztahu jednatel - stát a to tehdy, je-li stát povinným a jednatel oprávněným**

Právo ES sekundární - rozhodnutí

- je závazné ve všech svých částech, ale jen pro ten subjekt, kterému je určeno, nikoli všeobecně
- adresováno může být jednomu nebo více členským státům, nebo omezenému a určitému či určitelnému (tj. v okamžik vydání rozhodnutí zjistitelnému) okruhu fyzických nebo právnických osob
- nevyžaduje v dotčeném členském státě další legislativní úkony, je okamžitě závazné v tom znění, v jakém bylo přijato
- je bezprostředně použitelné vůči jednotlivci - svému adresátu
- je-li adresátem stát, může mít podobně jako směrnice přímé účinky ve vztahu k fyzickým nebo právnickým osobám a to tehdy, ukládá-li státu vůči individuovi povinnost, která je dostatečně jasně a přesně určená a nepodmíněná
- rozhodnutí adresované státu, ze kterého plynou povinnosti pro jednotlivce, nemůže mít přímý účinek

Právo ES sekundární - doporučení a stanoviska

- nejsou právně závazná
- mohou být nezbytnou podmínkou určitého dalšího jednání nebo postupu
- soudy členských států mají podle judikatury ESD doporučení a stanoviska zohledňovat při výkladu vnitrostátních právních předpisů
- mohou mít značný politický význam
- stanoviska bývají většinou vydávána na základě vnější iniciativy
- doporučení bývají vydávána z vlastního podnětu příslušného orgánu EU

Právo ES sekundární - rozhodnutí soudu (judikatura)

- Evropský soudní dvůr v Lucemburku
- Evropský soudní dvůr pro lidská práva ve Štrasburku
- jeden z nejvýznamnějších sekundárních pramenů práva EU
- judikatura ESD přispěla významným způsobem k rozvoji práva ES
- nedílnou součástí argumentace právníků v členských zemích EU
- závazný charakter judikatury ESD se promítne a bude promítat do řešení soudních sporů v ČR po jejím vstupu do EU jako zcela nový jev
- v případě soudního sporu, při kterém je aplikována norma ES, si může národní soud členské země vyžádat interpretaci práva ES u ESD

Primární právo

- Čl. 152 Smlouvy o EU:
  - *aktivita Společenství na poli veřejného zdraví plně respektovat odpovědnost členských států*
- Ale vliv jiných oblastí:
  - *Práva spotřebitelů*
  - *Epidemiologické předpisy*
  - *Volný trh*

Volný trh

- Hospodářská soutěž
- Volný pohyb zdravotnických služeb
  - *Judikáty ESD*
- Volný pohyb pracovníků
- Nákup zdravotnických potřeb a léků v systémech zdravotního zabezpečení
  - *Transparenční direktiva*

Další zajímavosti

- **Přeshraniční čerpání péče v EU**
  - *Rozsudky ESD, zejm. případ Peerbooms*
  - *Zdravotní péče jako služba*
- **Transparentnost správních rozhodnutí**
  - *„Transparency directive“ 89/105/EEC*
    - *Problematika úhradové vyhlášky za léky*
- **Veřejné zdravotnictví a ochrana hospodářské soutěže**
  - *Případy AOK Bundesverband, FENIN*

ASOCIACE PRO MEDICÍNSKÉ PRÁVO A BIOETIKU

Děkuji za pozornost

